

нюваними технологіями, потребами інтелектуального забезпечення нової стратегії розвитку суспільства на основі знань та високоефективних технологій.

Маємо чітко усвідомлювати, що у світі, який глобалізується, зростає конкуренція у різноманітних її формах. Усі ми змушені жити у конкурентному світі, конкурентному середовищі, яке вимагає від кожної економічно активної людини, всіх суб'єктів господарювання, держави, суспільства в цілому наявності конкурентних переваг. Саме конкурентні переваги мають стати провідною ознакою, однією з головних домінант розвитку суспільства у ХХІ ст.

Сьогоднішня вища освіта, перебуваючи кілька років поспіль у стані реформування, опинилась в умовах, якоюсь мірою несприятливих для підготовки фахівців, здатних повністю задовольнити вимоги роботодавців, особливо в частині практичної підготовки та творчого підходу до виконання виробничих завдань. Очевидним стає необхідність не тільки організаційних змін, а й змін у методиці навчання, спрямування її на індивідуалізацію підготовки студентів, розвиток їхніх творчих здібностей і реалізацію професійних інтересів.

Сучасна ринкова економіка потребує унікального, конкурентоспроможного фахівця, здатного вести вільний пошук свого застосування на ринку праці. Більше того, такий фахівець повинен мати особисте бачення свого розвитку та місця «під сонцем», відповідно до якого і має планувати свою підготовку та обирати процес формування своїх професійних компетенцій.

Сучасне суспільство передбачає розвиток індивідуальності, а не стандартних навичок. А з урахуванням того, що інформація і навички, необхідні для забезпечення життєдіяльності людини, оновлюються значно швидше, ніж видається навчальна література чи перекваліфікуються викладачі, студентам ВНЗ дуже важливо навчитися самостійно вести пошук необхідних знань і опановувати їх.

Водночас досвід показує, що головною проблемою у навчанні нинішніх студентів є недостатність або відсутність мотивації: студент приходить до висновку, що його вчать тому, що треба, а вчитись так, як він хоче, не має можливостей, або відсутність сучасного мультимедійного забезпечення.

У даний час, ми знаходимось на тому етапі освітніх трансформацій, коли інноваційні технології навчання не просто необхідні, а їх відсутність робить навчальний процес таким, що не дає реальних результатів. Подальший розвиток освіти без таких технологій просто неможливий. Тому незалежно від бажань окремих педагогів чи керівників педагогічних колективів, альтернативи інноваційним технологіям у нас немає, це треба усвідомити й активно працювати над їх опануванням і впровадженням у навчальний процес.

Забезпечення конкурентності залежить від формування, використання та імплементації наукових досягнень у робочих навчальних програмах. Справді, ми живемо у світі, який трансформується, де формуються принципово нові правила економічного і суспільного буття, у світі, де започатковуються нові принципи функціонування економічної системи та інноваційні технології навчання.

*Іванченко А.С., к. філос. н., старший викладач,
кафедри філософії*

КУРС ФІЛОСОФІЇ У СИСТЕМІ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

На фоні економічної кризи все більш помітною стає тенденція до згортання гуманітарних програм в університетах світу, оскільки виникає необхідність на чомусь економити аби підтримати найнеобхідніші галузі діяльності і життя людини. Складається враження, що з точки зору майже всіх урядів світу, освіта є саме тим, на чому можна економити безболісно. А це значить — виключити з освітнього циклу усі дисципліни, що не сприяють підвищенню професійної ефективності випускника. Але чи дійсно є логічнішою система освіти, сконцентрована на підготовці вузькопрофільних спеціалістів? Чи можливо є потреба витрачати час і гроші на вивчення філософії як непрофільної дисципліни?

Розглянемо питання у застосуванні до такого курсу, як «Філософія», слідуючи традиції розділення теоретичного та практичного значення. З точки зору теоретичного значення курсу філософії для студентів непрофільних спеціальностей можна однозначно погодитися з тими, хто вважає, що цей курс не є потрібним. Адже знання історій філософії чи основних принципів цієї дисципліни жодним чином не допоможе студенту у його навчанні чи житті. Але погляньмо з практичної точки зору, і спробуємо оцінити ті навички, які отримає чи мав би отримати студент по завершенню прослуховування даного предмету: 1) здатність до самонавчання; 2) уміння кон-

центруватися на складних завданнях; 3) уміння не боятися нового і незрозумілого; 4) здатність послідовно і логічно викладати свої думки; 5) знайомство зі способами мислення в різні епохи; 6) практику публічних виступів; 7) практику написання наукових робіт; 8) здатність до критичного сприйняття та оцінки інформації. Вони є корисним і саме на практичних навичках слід робити акцент при викладанні даного курсу.

Проте, рівень розвитку сучасного суспільства вимагає переосмислення технологій і методики викладання гуманітарних дисциплін. Філософія в своєму класичному визначенні була «потягом до мудрості», тому мета філософії, як навчальної дисципліни, повинна полягати у тому щоб привити студенту це «прагнення до мудрості», адже мудрості неможливо навчити. І цей потяг має полягати у розвитку здатності та «необхідності» до самонавчання. Лише така система виховання як «пайдейя» — вирощування особистості власним прикладом, змогла породити гігантів античної думки. В нас же, вища освіта давно стала «фетишем», висловлюючись у термінах класиків релігієзнавства.

Раніше студент міг отримати знання з лекцій і підручників. Зараз він має доступ майже до усіх знань світу за допомогою мережі «Інтернет». Але рівень освоєння матеріалу знизився, бо замість того, щоб мати знання, студенту достатньо знати — як і де це знання можливо знайти. Сучасна інформація є все більш гіпер-текстуальною, тому викладання слід переорієнтувати з простого надання інформації на заохочення до її пошуку. Це є відродження діалогічного методу навчання, успішно розчавленого схоластикою Середніх віків. Фактично ми більше не навчаємо конкретним знанням, адже вони швидко забуваються. Єдиною метою залишається розвиток у студента здатності до самонавчання. Для цього важливо стимулювати студента на отримання особистого досвіду осмислення інформації, підтримувати у ньому високий рівень інтересу та мотивації. Викладання має бути спрямоване на неповноту інформації, аби заохочувати особистий пошук. А у складності навчального процесу необхідно дотримуватися балансу — не дуже просто, але й не занадто складно.

Система освіти має стимулювати в людині «мужність користуватися власним розумом» цитуючи І. Канта. Саме розвиток особистості таким чином має бути пріоритетом у викладанні гуманітарних дисциплін загалом і філософії зокрема.

Козлов Є.В., к.філос.н., доцент
кафедри філософії

ПОСИЛЕННЯ ГУМАНІТАРНОЇ СКЛАДОВОЇ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТНОЗДАТНОГО ФАХІВЦЯ

Потужна динаміка суспільно-економічних перетворень у сучасному глобалізованому світі визначає нові соціальні завдання для системи вищої освіти. Інформаційне суспільство потребує фахівців, здатних не тільки постійно здобувати, а й безперервно поглиблювати знання, самостійно опрацьовувати великі масиви інформації, швидко реагувати на зміни у соціально-економічному середовищі та адаптувати свою професійну діяльність до нових умов життя.

У науково-педагогічних колах поширюється думка, що відповідно до вимог часу постає необхідність упровадження нової парадигми освітньої діяльності. Остання має бути спрямована на інтеграцію наукових досягнень у навчальний процес, що передбачає посилення наукової складової навчальних програм, використання інноваційних та імплементацію інформаційних технологій тощо. Іншими словами, нові соціальні завдання системи вищої освіти вимагають переходу «від викладання дисциплін до освоєння наук».

Не заперечуючи необхідності впровадження нової освітньої парадигми, слід зауважити, що у процесі вирішення нових соціальних завдань вищої школи може виникнути небезпека надмірного відхилення у бік сціентизму (наукоцентризму). Йдеться про те, щоб професорсько-викладацький склад університету надто не захопився цим процесом і не забув про інше призначення вищого навчального закладу та «святая святих» освіти взагалі, себто про мету освіти як такої. А «метою освіти — читаємо у перших рядках Закону України «Про освіту» — є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору...» [1, с. 3].

Стаття 4 зазначеного Закону проголошує, що «Україна визнає освіту пріоритетною сферою соціально-економічного, *духовного і культурного розвитку* суспільства» [1, с. 4–5]. У новій редакції Закону України «Про вищу освіту» вищий навчальний заклад визначається як «освітній,